

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 15.

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre . . . . . „ 3.50
Negyedévre . . . . . „ 1.75

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Hány az antiszemita képviselőjelölt?

A nemzet költője vadállatnak nevezte, az ellenzék nagynevű vezetője szennyfoltnak mondta, író és főpap istentagadásnak czimezte, szégyennek, gyalázatnak, politikai filoxerának, sőt hazaárulásnak is bélyegezték neves államférfiak, magas papok, írók és szónokok; de azért engedték, hogy a vadállat elszaporodjon, a szennyfolt tovább terjedjen, az istentagadás hódításokat tegyen, a szégyen és gyalázat nagyobbodjék, a filoxera pusztítson és a hazaárulás romboló művét folytassa.

Ha kormánypárt és ellenzék őszintén és igazán elítélik az antiszemitizmust, hogy történhetik, — hogy csak egyet említsünk — hogy egy az állam által fizetett, a kormány által kinevezett egyetemi tanár szabadon és tartózkodás nélkül egész a veszettségig kultiválja azt az államellenes, a polgárok közti békét, sőt a vagyonszemélybiztonságot is erősen veszélyeztető tant? szóval: hogy tűrheti a kormány, hogy Lubrich Ágoston a nyitrai választókerületben mint antiszemita jelölt garázdálkodjék, hogy veszedelmes programjával az egész kerületet izgatottságba hozza? Hogy tűrheti a kormány, hogy ilyen, a fennálló rend és törvények ellen izgató tanokkal képviselőjelölt egyáltalán felléphessen, a mikor hatalmában van és csak egyetlen, a hatóságokhoz intézett erélyes rendeletébe kerülne, hogy az ilyen »programbeszédet«-et az ilyen »jelöltetések«-et és »körutak«-at, melyek meggyilkolói az egyetértésnek, a gyűlölet mérgét hintve el a keresztény polgárok szívébe, lehetetlenné tegyen?

Azonban most nem ezt akarjuk; a lajstrom, melyet itt közölni akarunk, oly nagy, hogy le kell mondanunk arról, hogy ezzel az alkalommal rekriminációkat emeljünk azok ellen, kik annyira engedték fejlődni a dolgot, hogy

ilyen lajstromot — fájdalom! — összeállíthatunk.

Van antiszemitizmus Németországban is, van elég Ausztriában is, de antiszemita országgyűlési párt nincs csak a magyar képviselőházban. Ez a gyalázat még a román parlamentet sem érte. Hogy a magyar kormányelnök »erélyes« felszólalásai, miket azonban tett soha sem követett, legkevésbé sem vette el a vad csapat kedvét a »továbbműködéstől«, ezt legjobban mutatja az alább következő lajstrom.

A választások küszöbén állva, tisztelt olvasóink csak szívesen vehetik, ha azokat a kerületeket, melyekben antiszemita jelöltek, a szabadság és egyenlőség e vészmadarai, lábukat megvetették, magukat az antiszemita jelölteket és ellenjelöltjeiket felsoroljuk, hogy a választás után tisztán láthassuk, mennyiben valósult a remény, melyet a magyar haza választóinak józan felfogásába, szabadságszeretete és politikai érettségébe helyeztünk.

Ime a lajstrom:

Uj jelöltek, (t. i. olyanok, kik a múlt országgyűlésen nem voltak képviselők):

Kecskemét (alsó kerület): Vámos Béla kormánypárti, Horváth Ádám függetlenségi, Csátár Zsigmond antiszemita.

Kecskemét (felső kerület): Tóth László kp., Ugron Gábor f., Székely Bertalan ant.

Csongrád: Szivák Imre kp., Csátár Zsigmond ant.

Nagy-Kőrös: Eötvös Károly f., Farkas Elek mérsékelt ellenzéki, Sánta Béla ant.

Keszthely: Unger Alajos f., Klebersberg Zdenko gróf ant.

Köbölkut: Zboray Béla f., Mesko András ant.

Duna-Szerdahely: Sággy Gyula m. e., Szabó Lajos ant.

Gyöngyös - Pataj: Kürthy Sándor f., Szabó Imre ant.

Duna-Pataj: Gajary Ödön kp., Fülöp György (kath. pap) ant.

Duna-Vecse: Gulácsy Gyula f., Fényffy Kálmán ant.

Szigetvár: Fornszek Sándor kp., Fényffy Kálmán ant.

Nyitra: Latkóczy Imre kp., Lubrich Ágost ant.

Somorja: Földes Gyula f., Csaplitzky János ant.

Makó: Juszth Gyula f., Széll György ant.

Mohács: Németh Lipót kp., Linder György m. e., Balázs Sándor ant.

Privigye: Krajcsik Ferencz kp., Kelecsényi Béla (kath. pap) ant.

Kölesd: Petrich Ferencz f., Nagy Imre ant.

Tisza-Lök: Szomjas József kp., Mezőssy László antisz.

Marczali: Tallián Gyula kp., Svastics Gyula ant.

Ócsa: Zámory Béla kp., Madarász Jenő t., Láng József ant.

Gyoma: Légrády Károly kp., Hoitsy Pál f., Persay Ferencz ant.

Galgóc: Schober Ernő kp., Benkő Lajos (kath. pap) ant.

Baranyavár: Perczel Béni kp., Szendrey Gerzson ant.

Szent-Lőrincz: ifj. Jeszenszky Ferencz f., Ladányi György ant.

Pécsvárad: Gombár Tódor kp., Simonffay János f., Nemes József ant.

Siklós: Szilágyi Dezső párton kívüli, Kossa Dezső f., Láng József ant.

Zsámbokrét: Zsámbokrét József kp., Bruckner Ágoston (kath. pap) ant.

Szakcs; Kammerer Ernő és Nagy Mihály kormánypártiak, Degré Alajos f., Tomor Ferencz ant.

Vágvecse: Léway Antal kp., Lonkay Antal ant.

Léva: Konkoly Sándor kp., Levatic Gusztáv ant.

Volt képviselők:

Rum: Kuncz Jenő kp., Istóczy Győző ant.

Hajdu-Nánás: György Endre kp., Ónody Géza antisz.

Szarvas: Móricz Pál kp., Háviár Dániel f., Ónody Géza ant.

Pinczehely: Daróczy István kp., Rátkay László f., Andreánszky Gábor ant.

Verbó: Sulyovszky Gusztáv kp., Komlóssy Ferencz ant.

Szempecz: Komlóssy Ferencz ant.

Orosháza: Szemere Atilla kp., Jancsovics Emil f., Vörös József ant.

Zurány: Svarcz Gyula kp., Nendtvich Károly ant.

Szenicz: Tarnóczy Gusztáv kp., Nendtvich Károly ant.

Nagy-Szombat: Sprinczer János kp., Pántocsek Rezső ant.

Tapolca: Horváth Sándor kp., Hentaller Lajos f., Vadnay Andor ant.

Mező-Tur: Lukács Béla kp., Hets Ödön f., Vadnay Andor ant.

Fülöpszállás: Teleky József gróf kp., Polonyi Géza f., Rácz Góza ant.

Czepléd: Komjáthy Béla f., Verhovai Gyula ant.

Magyar-Óvár: Veszter Imre m. e., Simonyi Iván ant.

H.-Böszörmény: Lengyel Imre kp., Somossy Béla f., Margittay Gyula ant.

Nagy-Kapos: Bernáth Dezső m. e., Margittay Gyula ant.

Csurgó: Madarász Andor f., Szalay Károly ant.

Lengyel-Tóti: Ujváry Ferencz kp., Ritzinger József f., Szalay Imre ant.

Szilli kerület: Hock János kp., Gaál Dénes f., Gruber János ant.

Udvard: Ordódy Pál kp., Csúzy Pál ant.

Zala-Egerszeg: Pulszky Ágost kp., Szemecz Emil antiszemita.

Összesen 52.

Mezei Ernő.

»Önök ismerik felekezeti állásomat, ismerik multamat. Én az ország ama polgárai közé tartozom, kiket csak a teljes jogegyenlőség kimondása részletetett polgári jogokban, csak ez elv teljes alkalmazása adta meg nekem a lehetőséget, hogy ama fenséges csatatéren megjelenjek, hol egy nemzet igazaiért küzdeni lehet. Önök kijelölésével bizonyosságot kívánnak tenni arról, hogy senkit a magyar társadalomból kiközösíteni nem kívánnak és a közéletben való szereplésnek önökre nézve nem létezik más mértéke, mint az akarat a közjó szolgálatára.«

Szép és fenséges szavak ezek; Mezei Ernő mondta el e héten debreczeni választói előtt.

Mikor megérkezett, hogy programbeszédét megtartsa, e büszke város joggal büszke polgárai egetverő éljenekkel üdvözölték, ki választottjuként, ki szeretetüket és bizalmukat bírja és meg is érdemli, fogadták; diadalban, gyönyörű banderiummal kísérték a városon végig azon helyig, hol programbeszédét elmondta.

A kálvinista Róma soha meg nem vesztegetett, most mint mindig csak a hazaszeretet, szabadság és függetlenség csillaga által vezérelt polgárai örömmel és lelkesedéssel hallgatták az ígét Mezei Ernő szájából; áhitattal csüngtek ajkain; mert a mit ő mondott, azt ők ép úgy gondolták és érezték, csakhogy oly szép szavakban és formákban foglalni nem tudták; szivéből beszélt mindegyiknek: igazi tolmácsa volt választói óhajainak.

Elképzelhetik önök tisztelt olvasóim, hogy ennek látására mily büszke öröm dagasztotta

debreczeni hitsorsosaink szívét; Magyarország erős vára felekezetünk fiát így még nem tüntette ki soha; gondolhatják, mily jól esett azt látniok azzal a tudattal, hogy Mezei Ernő e legnagyobb kitüntetés, melybe szabad polgárok polgártársukat részesíthetik, meg is érdemli; a bizalomnak és várakozásnak meg is fog felelni; mert az ő élvhűsége, határtalan hazaszeretete, fényes tehetsége, de mindenek fölött aranytiszta jelleme el van ismerve, ki van próbálva; Mezei Ernő a magyar képviselőházból fényt fog kiárasztani ő rájuk is és mindegyik büszkeséggel mondhatja majd: én is ő rá sz a v a z t a m!

És a debreczeni zsidóknak igazuk van, hogy Mezei mellett annyira lelkesednek, érette csatába menni készek. Lehet a jövő képviselőházban akármennyi antiszemita képviselő: ott lesz Mezei Ernő is. Maga az a tény, hogy Debreczen küldötte, őt, a szegény embert a képviselőházba, felér 20 antiszemita bukásával; és Mezei Ernő nem buvik el az antiszemita argumentumok elől sem; nem tagadja soha, de sőt büszkén vallja, hogy zsidó és felekezete bemocskolt becsületéért férfias bátorsággal és nyíltsággal sikra szállani mindig kész a mint ezt már be is bizonyította.

És éppen ezt a férfit szemelték ki Debreczen II. kerületének függetlenségi és 48-as polgárai, hogy őket a magyar parlamentben képviselje! — Valóban, ez a tény maga is fényes elégtétel a magyar zsidóságnak, míg Mezei Ernő megválasztása oly fontos, oly nagy horderejű ténynyé válhatik, hogy nagyon természetesen találjuk, hogy a debreczeni zsidó választók Mezei Ernő megválasztásában nem a politikai, hanem inkább a társadalmi, az erkölcsi hatást tartják szem előtt.

De hát úgy van-e ez csakugyan? Nem, nem, nem úgy van! De úgy kellene lennie. Dühöngeni, sirni tudnék a szegénytől. A debreczeni zsidók fáradhatlanul működnek Mezei Ernő megbuktatásán; ők, a zsidók Mezei Ernő megbuktatásán! — —

Azok közt, kik Mezei Ernőt Debreczenben felléptették, őt banderiummal fogadták, beszédében gyönyörködtek, parányi kivétellel, zsidók nem voltak. Ez szép és dicső; szebb és nagyobb erkölcsi elégtétel, mintha hitsorsosai fáradoztak volna felléptetésén; de ha a zsidók megbuktatják, ez gyalázat, kiolthatatlan szégyenfolt lesz rájuk nézve.

De hát miért működnek Mezei Ernő ellen? azért-e, hogy a kormánynak ne 103, hanem 104 szavazattöbbsége legyen a képviselőházban? vagy hálából a kormány iránt, hogy en-

gedte, hogy az az egy Istóczy országgyűlési pártta nőjje ki magát, hogy ma már **52** antiszemita képviselőjelölt készülhet a választási harcra?

De hát legyenek kormánypártiak; hisz kormánypárti a zsidók nagy többsége Magyarországon. Ott van Debreczen másik két kerülete, rójják le ott képzelt tartozásukat a kormány iránt, de ne gyalázzák meg saját magukat, ne törjék szét a paizsot, melyet az alkalom számukra kovácsolt és ne tanúsítsanak oly sötét hálátlanságot azon férfiu iránt, ki magát képviselő korában a felekezet becsületeért úgy tette ki, mint senki más a parlamentben.

Mezei Ernőnek miskolczi bukását leginkább magában a függetlenségi pártban történt szakadás okozta, Debreczenben azonban a párt egy emberként Mezei mellett fog szavazni; a kik a választást eldöntik, azok a zsidó szavazók. Nem lehet, nem hihetem, hogy ezek Mezei ernőt megbuktassák!

Szabolcsi Miksa.

Kossuth válasza.

Mészáros Lajos, Csóri Tóth Mihály és Barna Farkas Mihály Verhovai Gyula hivei által Kossuth Lajoshoz intézett azon kérdésre, vajjon az izeket, melyet Hermann Ottó az ő (Kossuth) nevében Verhovairól itthon közzé tett — csakugyan ő tőle származik-e? — Kossuth Lajostól — mint bennünket Czeglédre értesítenek — tegnap érkezett meg a felvilágosítás.

A válasz rövid. A czeglédiek felfogását, kik Hermann szavaiban kétkednek, határozottan rosálja és azon reményének ad kifejezést, miszerint tisztességes ember által fogják magukat képviseltetni.

Csóri Tóth Mihályra és Barna Farkas Mihályra és még egynéhány emberre azonban Kossuth ezen válasza sem tette meg a várt hatást.

Ennek valódi oka abban rejlik, hogy az előbbi **500**, az utóbbi **1000** és mások is kisebb-nagyobb összegeket előlegeztek Verhovainak a híres keresztény nyomdára, a mely napvilágát soh'sem látott. Verhovai ezeknek lekötötte öt évi képviselői napidijait, ha megválasztják. Innen az a különben megmagyarázhatlan ragaszkodás.

Emléklap egy elhunyt ravatalára.

r. l. Hollaender Leo elhunyt Magyarországon összes zsidóságában fájós érzést keltett, még fájósbat az én szívemben, ki őt gyermekkorom óta a hazafiság és valláshűség ragyogó csillaga gyanánt magam előtt tündökölni láttam, ki vele, főleg egyetemem éveimben, de mint kezdő ügyvéd is, a legbensőbb baráti érintkezésben hónapokat együtt töltöttem

és azóta is, habár ritkábban vele érintkezésben álltam, — ki mindenkor hűve, tisztelője voltam.

Hollaender Leo nyilvános működésének leírását hivatottabb tollakra bízom, magam részéről csak a kegyelet adóját óhajtom leróni, midőn a dicső elhunytat magánéletében, baráti körben jellemezni, egyuttal pedig boldog, rég letűnt ifjúságom emlékeit visszaváraszolni óhajtom.

Gyermekkoromból visszaemlékezem, hogy a boldogultat gyakran szüleim és nagyszüleim házában Sebesen (nagyanyám unokatestvére volt) megfordulni láttam, mindenkor szellemes, jóakaró mosolylyal és finomélű, csiszolt és tanulságos példát magában rejtő adomával az ajkán. A nővilág még haladottabb korában is rendkívül kedvelte, a mi remek antik szépségű fejét (melynek csak zömök termete vált kissé hátrányára) és utólérhetlen társalgási modorát tekintve — éppen nem csodálható. Bármely társaságba került, akaratlanul is ő vált azonnal annak központjává; és mint valódi grandseigneur még ellenfeleit is letudta kenyerezni egy jó szó, egy barátságos fejintés vagy kézmozdulat által. Azok pedig, a kik zászlójához esküdtek, feltétlen hívei maradtak egész életén át és ezek közé első sorban tartozott saját családom is, mely őt vonatkozással Leo nevére, a „Reinecke Fuchs“-ból vett hasonlattal élve „Nobel az arslán“ czimmel illette, evvel nemes lelkületét és magasztos gondolkozásmódját óhajtván kifejezni.

Bámulatos valóban, hogy mily nagy befolyást képes egy művelt és nemesgondolkozású ember egész környezetére gyakorolni. Ennek illusztrálásául szolgáljon két város, Kassa és Eperjes példája. A kassai zsidóság vagyonosabb, létfeltételei kedvezőbbek és így meg vannak adva a külső előfeltételek a nagymérvű fejlődésre; és mégis azt látjuk, hogy Eperjes ezen város lakosságát értelmiség dolgában és a szellemi fejlődés terén messze túlhaladta. Ez pedig annál feltűnőbb, mert Eperjes az utolsó oázis a chassidismus és orthodoxizmus sivatagában éjszakfelé, — Eperjesen tul kezdődik a sötétség, a szellemi éj. És ezt a kedvező fejlődést Eperjes csakis Hollaender Leonak köszönhetette; klasszikus műveltségével nem kívánt egymaga ragyogni, hanem odahatott, hogy ezen műveltség a zsidóságban minél szélesebb körökben kiterjedjen, hogy mindenki, a kinek csak némiképp módjában állott, gyermekeit — a chassidimek tiltakozása daczára, kik ebben a zsidóság elenyésztét látták — iskolába és gymnáziumba küldje. Ő gondoskodott egy rendezett a modern követelményeknek megfelelő isteniszteletről karénekkal és iskolázott kántorral, egy művelt haladó irányu rabbinus- és hitközség is még csak tervbe vette új fényes templomának felépítését. Sokat irhatnék e tárgyról, de vázlatom csak szűk keretben akar mozogni.

Sehol sem érvényesült Holländer egyénisége oly nemesen, mint a jótékony adakozás terén, oly szeretetreméltóan mint saját házában. Azon lekötelező modor, melylyel az alamizsnát édesíteni tudta, utólérhetetlen; oly előzékeny, szeretetreméltó házigazda mint ő, alig képzelhető, — a vele töltött órák emléke pedig reám nézve mindenkor a legélvezetesebbek sorába fog tartozni. Nem volt tudományág, melyben jártas nem lett volna; encyclopaedicus műveltsége szerencsésen vegyült egy nem csak tanulmányon, de sok évi tapasztalaton is alapuló, az élet iskolájában átszűrött bölcseséggel, jóízű, nem maró és sértő, de fellelevenítő és kiengesztelő humorral és valódi humanizmussal.

Szónoki tehetsége feltűnő volt, hangja nem volt valami erős, de rendkívül rokonszenves, idomítható és dallamos. Gyakran hallottam őt úgy szüleim házában mint ünnepélyek alkalmával szónokolni, és mindannyiszor bámultam azon hatást, melyet szónoklataival elérni tudott. És mindenkor sajnálom, hogy ezen a szerencse által annyira édesgetett, a társadalom által annyira felkarolt, a graciák által annyi kedves tulajdonsággal felruházott férfiuban hiányzott az erély a nyilvános politikai küzdőterre kilépni és itt úgy a haza mint hitsorsosai érdekeit képviselni. Vajh ki tudja, hogy egy Tisza-Eszlári parlamenti hajsza vált volna e lehetőségessé, ha egy oly köztiszteletet érdemlő egyéniség mint Holländer az integritás pajzsával felfogja az antisemiták mérges nyilait?!

Jeleztem már Holländer klasszikus műveltségét. Ennek tulajdonítandó egész iránya és azon erély hiánya is, melyről csak imént szólottam. Nagyuri nevelésben részesítettven és azon kornak gyermeke, mely egy Göthe, Winkelmann és hason pantheisták világnézleteinek befolyása alatt állott, ő is a klasszikai hellel, az öröksépet kultiváló világ nézletek örökösévé vált, és egy kis epikureizmus mellett Plato vagy Sokrates életmódját a dolgok és eseményeknek vidám de bölcséleti felfogását tartotta magára nézve irányadónak. És még egy tekintetben hasonlított a görög bölcsékhez; ő is rendkívüli barátja, tanítója és tanácsadója volt a serdült ifjúságnak, mert, — úgy mondotta — „ifjak társaságában magam is újból ifjává leszek és ifju maradok.“

De hogy e mellett a hazáért is lelkesedni tudott, hogy a zsidóság ügyeit mindenkor sajátjának tekintette, ezt bizonyítja 1848—49-iki dicső magaviselete, melyről Klapka György tábornok előttem ismételve a legmagasztalóbb hangon nyilatkozott (sőt Holländert ismételve a legjobb, legtisztességesebb barátjának nyilvánította, kinek a haza nagy hálával tartozik, — mely fájdalom iránta leróva soha nem lett) és a zsidó kongresszus alatti felejthetetlen működése

Holländer nagy képzettsége, műveltsége, tapin-

tata és emberismerete nagy működési tért igényelhetek. — nagyobb mint a minőt neki Eperjes nyujtathatott. Gyakran készültünk erről, gyakran ösztönöztem őt a képviselői pályára való lépésre, — de ő nem volt embere a durva pártküzdelmeknek. Finom kedélye irtózott az „óh nép“ érintkezésétől és talán fájt is neki azon gondolat, hogy ő, ki a hazáért életét is kockáztatta, ki a szabadságharcz után földönfutóvá lett, kinek vagyona elkoboztatott, most mandatumért esdekелjen, most jó hazafiságát kétségbe vonva, a nagy 1848-iki vívmányok közül az egyenlőséget és testvériséget lábbal tiporva látta! Vajh ki tudja, hogy mennyire gyorsította az antiszemitizmus rút, a magyar geniushoz nem illő és erőszakosan reá tukmált hajszája, — eme nemes gondolkodású és érzésű lélek halálát?

De ne csüggedjünk, egy föld, mely egy Holländer Leot szült, az képes a hiú, mesterségesen belé ojtott gázt is kiküszöbölni. Azon magasztos elvek, tanok és eszmék, melyeknek hirdetője Holländer Leo egész életén át volt, ki nem veszhetnek, hanem gyökeret verve, annak idején dús gyümölcsöt fognak hajtani.

A magyar zsidóság ne felejtse soha, hogy Holländer Leo, — legjobbainak egyike — mindenkor hazájának buzgó fia, a szabadság bajnoka, a miveltség, a haladás lelkes hirnöke és előmozdítója volt. Mi mindannyian, kik a magyar zsidóság jövőjének előmozdításán fáradozunk, csak az ő szellemében fogunk eljárni és emlékezetének a legszebb siremléket fogjuk emelni, ha hason irányban haladunk.

Béke hamvaira! az eperjesi régi temető pedig, mely a Holländer család sírboltját rejt, váljék czen tül az emberiség haladásáért buzgolkodók zarándok helyéül.

A filiszteusok táborából.

Azt kérdezik országszerte, mire való volt az a ropant katonai fedezet, melylyel Verhovait Czeglédre kísérték, hogy ott beszámoljon? Ugylátszik nem tudják, hogy Verhovai nem egyedül volt. Persay Ferencz, Nagy Imre és Csatár Zsigmond társaságában utazott ő, az ilyen 4 legényre pedig nagyon is ráfér az ilyen fedezett.

Persay Ferencz! hát csakugyan találkoztak választó polgárok e magyar hazában, kik ezt az embert képviselőjelöltül felléptették?!

Össze-vissza két hónapja, hogy egy helybeli uri ember az utczán arczul köpte, miután csalás, sikkasztás és magánokirat hamisítás vétsége miatt bepanaszolta. A panaszos Jancsovics István bíró előtt Persayt elnevezte sikkasztónak, csalónak és hamisítónak, a mire Persay azt mondta, hogy — eső esik.

De hát mit csodálkozunk ezen! Nem léptették-e fel Nagy Imrét is? (mikor még Grosz Lipótnál boltos legény volt Kecskeméten, mikor később a börtön keserves kenyerét ette, biz akkor nem álmodta, hogy belőle még törvényhozó is válhatik). Vagy Csatárt ba't nem-e léptették-e fel két kerületben is?

És milyen fogadtatása volt Czegléden! 25000 díszes polgár — írta a Függetlenség — várta Verhovait a vonatnál, és mikor megpillantották, a lelkesedés extazisa tört ki rajtuk és sirva és ujjongva vitték be vállaikon a Kossuth térre, a hol Verhovai leszállott és felment a polgármesterhez, hogy barátjait bemutassa; csak aztán tartotta meg beszédét, mely Komjáthynak örök időkre rontotta meg a kedvét, hogy Czegléd felé nézzen valaha.

Az olvasók tudják a napi lapokból, hogy az a 25000 polgár tulajdonképen 5—600 mezitlábos gyerkőcből, szavazattal nem bíró, lelkes csavargók és asszonyokból állott, kik, midőn a vonat megérkezett csakugyan orditozni kezdtek, mert — megijedtek szegények a fedezettől, mely a »szeretett« képviselőt ugyanazon a vonaton kísérte. Tudják, hogy a városházához felvitettek, hol az erélyes és városa becsületét féltő polgármester tudtára adta neki, hogy irgalmatlanul összekaszabolattja, ha a városra újból gyalázatot hozna az által, hogy a lakósokat egymás ellen uszitaná.

Ez a »25000« egyébiránt a »Függetlenség« börtökán sem csuszott le egy könnyen; ott rekedt az egész szerdáig, a mikor a lap két napi szünet után ismét megjelenhetett félig.

Mert Verhovai korántsem olyan bőkezű szedeivel szemben mint tudósításában. Szegények! hetek óta nem kapták ki fizetésüket a miért a munkát be is szüntették. Verhovai könyörgött, fenyegetett, verekedett, és utóljára mégis fizetett valamicskét, a rendőrség is segélyezett és a féllap végre megjelenhetett.

De hogyan magyarázta Verhovai a keddi szám elmaradását? Azt írta, hogy a — zsidók belefeküdtek a gépbe és nem engedték a lapot kinyomni. És azok a zsidók igen jól érezhették magukat ott a kerekek közt, mert a lap esütörtökön ismét nem jelenhetett meg tőlük.

A nyomorult gaukler! és e z az ember tolt fel magát erkölcs bírónak, világjavítónak. Hadd válasszák meg a czeglédiek mégegyszer, megérdemlik ezt a büntetést, azért a gyalázatot, melyet oly soká engedik, hogy Kossuth nevéen tapadjon.

—csi—sa.

»Jakhecz«.

— Gyermekek emléke. —

Róma diadalmas legiói lerombolták Babylon oltárait, s a zsidók világgá mentek. Mikor még a Nilus virágos partjain sétált a Fáraók leánya az ő udvarhölgyeivel, s a zsidó királyok metropolisában czéd-

rusból, aranyból, elefánt csontból s márványból épült az a tündöklő templom, mely tengereken túl ragyogtatá a választott nép dicsőségét; mikor nagy Zsidóország berkein és pusztáin a keleti költészet legédebb dalai hangzottak, s a palota büszke csarnokai-ban zengett a szózatos hymnus, és a fölKent király s a hebroni pásztor versengve daloltak Istenről és szerelemről; a Makkabäusok hősi csatákat vívtak és Zebaoth Isten megalázá a mi ellenségeinket... ne így! Magas hangból kezdettem én is, fogjunk hozzá szép szeliden.

Volt nekem egy gyermekkori pajtásom, Pista volt a neve. Napestig együtt futkároztunk, együtt játsztunk, a szilvásban együtt vertük le a zöld gyümölcsöt, s míg én a káposztás kert tarlóján vájtam ki a torzsákat, addig Pista a sarju petrenczén őrködött, hogy rajta ne vesszünk valahogy, s mikor ő fosztogatta meg a szomszédot éretlen kukoriczájától, azalatt meg én sompolyogtam a nádkerítés körül s veszély esetén fél mogyoró héjjal akkorákat tudtam süvíteni, hogy a gyóni határban is meghallották. Az én hátam képezé az első lépcsőt, melyen fölkapaszkodott — a diófa hegyébe, s a száraz malomban ő szolgált nekem piedestálul, midőn a bálvány agya fölött felbolygattam a verebek kóczos fészkeit, hogy csipasz fiakat és pöttyes tojáskákat szedjek onnan ki. A pipázás mesterségéből az öreg Dudás bácsi adott nekünk leczkét, kinek nyaláb számra vittük apa finom dohányját, s nem irigység nélkül néztem kis barátomat, ki nagyokat birt már pöfékelni, mikor én még csak bele fujtam a pipaszárba. Míg ő a nagy pohárszék legtetejére eldugott szöszből padláson sodorította az ostort, azalatt én a nagy vendégfogadó állása alatt, még akkor nem teljes számú fogaim koczkáztatásával, az ott szénázó jász-kiséri lovak farkából csomó számra rángattam ki a szőrt az ostor-hegy csördítő sudarának.

Minden szombaton jókora darabot vittem neki abból a fehér fonatosból, melynek neve »barchesz«, minden vasárnap meg ő adott sejtes mézet. A drága levélpapiroost sárkány képében eregettük fel a magasba — szóval: el nem lehattünk egymás nélkül, s gyermekeknél, különösen az ily magunkféle eleven fiuknál ritka egyetértésben éltünk.

Egy napon az én Pista barátom szalonnát evett uzsonnára, mellyel elfogulatlanul megkinált.

Szalonnát! Én és szalonnát enni! Soha! Inkább meghalok!

— Hisz megverne az Isten! Nekünk nem szabad tréfit enni, magyarázám neki, mert én nem vagyok magyar. (Akkor még így fogtam fel a nemzetiség kérdését.)

— Tréfit? bámult Pista; hasze látod, hogy szalonna s nem tréfi. Mi az a tréfi?

— Hát szalonna, a szalonna meg tréfi, fejtegetém neki nagy tudákosan, s ezzel exegesisisbeli ismereteim ki is voltak meritve. Az idétt volt ez, midőn a födetlen fővel való járást s térdeplést a legégbe kiáltóbb véteknék tartottam.

— A szalonna tréfi.

— De fura, mondá Pista. Én megeszem. Egyél te is. Jó ám!

Jó ám! hangzott soká a fülembé. Kerülgetett a kísértés. Milyen jóízűeket eszik az a Pista!

A lelkiismeret nagy hullámokat vetett bennem. Nyolcz éves philosophiám még nem szűrődött volt le annyira, hogy vallási meggyőződésemet egy falat szalonnáért áruba bocsássam. Nem, nem, ezer mázsa szalonnáért sem!

— Jó ám! . . .

Szinte éreztem, hogy olvad össze bennem az ezer mázsa szalonna azzá a falattá, melyet bicskája hegyén nyujtott felém Pista.

— Nesze, fogjad, egyed!

A Pistáék házával szemben volt a „csöngettyűs“ bolt, melynek ajtajában a fehér szakállu reb Gedaljuh ült alacsony szalmaszéken s hatalmas füstököt bocsátott ki a hosszuszáru pipájából.

Észrevettem, hogy szemmel tart.

— A kezedbe ne merjed venni, te! riasztott rám reb Gedaljuh. A kezedbe ne vedd, mert megmondalak a herr von Kohn urnak!

A Kohn urnak! A Kohn Mór tanító urnak!

Úgy féltünk tőle, mint a tűztől; soha nála szivtelenebb embert. A legkisebb vétségért kegyelem és válogatás nélkül agyba-főbe a vonalzó élivel.

— Hiszen nem is, szepegém. Nem eszem, de-hogy eszem.

— Ne hallgass arra a vén jakheczra! Csak azért is!

— Jakhecz!

Azt mondta, hogy jakhecz! . . . Éreztem, e szóra, hogy borítja el a vér az orczámat. Jakhecz! Azt a jó öreg reb Gedaljuhét hogy meri csufolni jakhecznak? És ha ő jakhecz, akkor én is az vagyok.

Kis szivemben föllázadt minden érzés. Barátságom meg volt mérgezve.

— Mától fogva nem szólok hozzád. Te a Gedaljuh bácsit megbántottad!

A Pista gyerek elvörösödött, de nem a szégyen, hanem a méreg miatt. Hetykén elém állt s daczosan mondá:

— Neked mondtam, hogy jakhecz? Mit veszed magadra, ha nem téged illet? Fel is ut, alá is! Me-

hetsz! Találok még en ilyen pajtást, mint a milyen te vagy, jakhecz!

Kővé meredtem. Szemeim előtt összefolyt minden, szívem összeszorult s aztán keserves zokogásra fakadtam.

*

Azóta sok idő folyt le, sok sebem behegedt, de a »jakhecz« még ma is égeti a szívemet, a fulánkja még ma is fáj.

Pista kétségkívül rég István azóta, de a zsidó még ma is jakhecz.

Ágai Adolf.

Gyöngyszemek a talmudból.

Életed mérlegét tekintsd mindig olyannak, mintha a bünök serpenyője egészen egyenlő súlyu volna jótetteid serpenyőjével. Egy jótett csak és mérleged elvesztette az egyensúlyt: czadik (igazságos) lettél. Egy bün csak és mérleged elvesztette az egyensúlyt: roso (gonosz) lettél.

*

Tulbuzgó bolond (chászid soteh) szenteskedő gonosz, sokat imádkozó szűz és félénk ifju azok közé tartoznak, kik undort keltenek minden gondolkodóban.

*

Ráv Ámá híres volt az agada (exegezis) mezején, míg benső barátja, Rav Ászának nagy hírneve volt a halacha (törvénytárgyalás) rengetegén. Egyszer a két barát, rabbi Jiczhak Nafcha elé került. »Addj, oh mester, egy csokrot az agada bűvös kerijéből!« szolt Rav Ama. — »Gyöngyöt addj, mester, a halacha tengeréből!« kért Rav Asza. — »Ugy tesztek velem kedveseim« szolt nevetve a nagy tanító — »mint arabs barátommal két felesége: Ismaelnek hívták s haja már őszülni kezdett; Az egyik felesége éjfekete dus hajzattal ékeskedett, a másiknak fejét tisztos ősz hajzat boritá. Mindazonáltal mindkettő szerelmes volt hős Ismaelbe s mindegyik magához hasonlóvá igyekezett őt tenni; így történt, hogy míg a fiatalabbik az ősz hajszálakat szedegette Ismael fejéből, addig az idősebbik a feketéket pusztitgatta, és az én barátom két szerelmes felesége között teljesen megkopaszodott.

*

Milyen lármát csap az a nehány fillér a zsebedben! volna csak tömve erszényed, hangot sem adna magától.*]

*

Van tudományod, de nincsenek erényeid. Hasonlitsz ahhoz, kinek még van a kulcs a kincsesládához, de nincs meg a kulcs a szobához, melyben a kincsesláda áll.

*

Bornak (jajin) a betüértéke 70., titoknak [szod] a betüértéke szintén hetven!***] Ha bemegy a bor, kimegy a titok.

*

Ha gonosztevőnek nevezed, meg van sértve, pedig akárhány-szor járt már tanuk után, hogy előttük megirhassa: Ime, én az emberiség feltámasztója vagyok, nem vagyok méltó Isten irgalmára, az emberek tekintetére. Vagy nem ezt teszi-e az uzsorás, mikor áldozatával az alkut megköti?

Talmudista.

*] Mennél kevesebb valakinek a tudománya, annál jobban fitogtatja azt.

**] Jajint a héber így írja: יי a jot betüértéke 10., két jot = 20., a nun értéke 50., Szodot így írják. סוד. A szanech betüértéke 60 a vávé 6 a dálek 4.

Hazai hírek.

— **Hirsch Mórítz báró Eperjesnek és Nagy Károlynak.** Bischitz Dávidné urhölgy a budapesti izraelita nőegylet fáradhatlan és érdemekben dus elnökasszonya közbenjárása folytán a jelenkor nagy philantropja, gereuti Hirsch Móríc z báró 12,660 forintot adományozott az eperjesi és nagykárolyi tüzkárosultak számára; még pedig: Mattyasovszky Tamás, Sáros megye főispánjához 2000 frntot küldött azzal a kéréssel, hogy azt az eperjesi keresztény tüzkárosultak közt ossza ki. 31 tüzkárosult zsidó család részére, kik a hitközség elnöksége útján folyamodtak a nagy embarbaráthoz, illetve Bischitz Johanna urnóhoz, ki a kérvényeket pártolólag a báróhoz küldötte, 3995 frntot juttatott dr. Glück Lipót, az eperjesi izraelita hitközség elnökéhez. — A nagykárolyi keresztény tüzkárosultak részére a báró szintén 2000 frntot Domahidy István, Szatmár megye főispánjához, 28 nagyobb károkat szenvedett, kérelmező zsidó család számára pedig 4665 frntot küldött dr. Rooz Samu, az ottani izraelita hitközség elnökéhez.

— **Ugyancsak Hirsch báró** az iváni (Sopron megyében) tüzkárosultak számára 600 frntot küldött be az ottani izr. hitközség előljárójának, Weisz Fülöpnek, hogy azt helysége szegényei közt felekezett különbség nélkül szétosztassa. Ez adományt is Bischitz urnó eszközölte ki a bárónál.

— **25000 forintnyi adomány.** Ismét Hirsch bárónak egy legujabb tényéről van szó. Nem a mi hibánk, hanem ama valóban tüneményeszerű jóltevőnek érdeme az, hogy nemes tetteivel egy egész rovatot kell megtöltenünk. Igaz, hogy mi itt a nagy-lelkű férfinak csak Magyarország szegényeire fordított összegeket és ezeket is csak részben regisztrálhatjuk; Magyarországra, melyhez őt semmi kötelék nem fűzi; mert azokat az összegeket regisztrálni, melyeket ő két hazája, Németország (melyből származik) és Franciaország (melynek polgára) szegényeire és intézményeire fordít, vagy azokat az összegeket, miket a sanyargatott muszka és román zsidók segélyezésére, Palaestina gyarmatosítására és számtalan más jótékony, közhasznú, vagy kulturális célokra áldoz, (Marokkóban, ázsiai Törökországban, de az európai részben is alig van város, melyben Hirsch báró vagy iskolát, vagy más intézményt nem alapított volna) mondom, ezeket az adományokat regisztrálni, egész külön folyóíratra volna szükségünk. És éppen ez az, jótékonyágának eme internationalis jellege, mi Hirsch bárót mint jóltevőt páratlanná teszi az élők közt, a mi őt századunk legnagyobb philantropja, boldogult Montefiore Mózsés mellé helyezi. De mi itten a báró egy újabb tettéről a magyarhoni szegények javára akartunk szólni, és erre ismét ama angyal, nő alakjában, Bischitz Dávidné birta rá a nagy jóltevőt. Mert ama (kétszázat megközelítő) kérvények, melyek segély végett az ország minden részéről ez évben a báróhoz intézettek, első sorban Bischitz Dávidné kezeihez pártolás végett küldettek. És ő neki sikerült rábírnia a bárót arra, hogy e kérvények kielégítésére 25000 forintot bocsájtott a szegények védőasszonyának rendelkezésére.

— **Az első zsidó rector magnificus** Magyarországon az idén választotta meg a Kolozsvári Ferencz József tud. egyetem Dr. Kánitz Rezső orvostudor személyében.

— **A pécsi izr. nőegylet** — mint ottani levelezőnk írja — f. hó 5-én jótékonycélú juniálist rendezett, mely a kitűnő elnöknek, dr. Schulhof Adolfné urhölgynek és a minden nemes iránt lelkesülő hölgyeinknek különös buzgalma folytán minden tekintetben fényesen sikerült. A mulatságban, mely virradatig tartott, számos előkelő keresztény vendég is részt vett. Így ott volt többek között Kardos Kálmán főispán, Pécs város polgármestere, Aidinger János kir. tanácsos stb. A juniális tiszta jövedelme **1043** frt, melyből 300 frt Eperjes, 300 frt Nagy-Károly tűzkárosultjai, 300 frt a vízkárosultak és 143 frt a pécsi szegények javára fordítottak.

— **Székesfehérvári hírek.** Langraf Gábor, tekintélyes székesfehérvári polgár leányának esküvője alkalmából 50 forintot adományozott az odaváló izr. krajczár-egyesületnek. — Az izr. nőegylet f. hó 5-én ünnepélyes ülést tartott, melyen számos éveken át volt elnökének, özvegy Wertheim Mózesnének olajfestésű arczképét leplezték le díszes és szépszámu közönség előtt.

— **A mezőtúri zsidó tanító-testület** f. hó 5-én Mezőtúron a »Népkert«-ben szépen sikerült juniálist rendezett, mely csinos összeget jövedelmezett taneszközök berendezésére.

— **A „Magyar-Zsidó Szemle,“** e kiünően szerkesztett havi folyóirat irodalmi vállalatában legközelebb meg fognak jelenni Kecskeméti Lipótnak műfordításai. Ez lesz az első kötet, melylyel a derék vállalat a piacra lép és a közönség, mely a zsidó költőket Kecskeméti Lipót sikerült átültetéseiből már ismeri, bizonyára sietve fogja az értékes művet beszerezni. Kecskeméti verseit a Kisfaludy-Társaság is ki akarta adni, a mi eléggé igazolja azok becses voltát. Üdvözljük a „Szemle“ szerkesztőit azon téren, melyre irodalmi vállalatuk megindítása által léptek és szívből kívánunk teljes sikert.

— **A „Zsidó-magyar Kulturegyesület“** megalakítása érdekében működő egyetemi ifjusági bizottság f. hó 7-én ülést tartott, melyen Strasser Gusztáv joghallgató indítványára előleges taggyűjtőivek kibocsátását határozták el. Az egyesület várva-várt létesülése remélhetőleg szeptember hóban meg fog történni.

— **Halálozások.** Marosvásárhelytt nagy részvétellel temették el június 1-én Hirschmann Adolf városi képviselőt. A boldogult, ki az 1848–49-iki szabadságharcban is részt vett, 59 évet élt polgártársai közbecsülésétől környezve. — Burger Jeremiás, Szabolcsmegye egyik Krözusa május 30-án hunyt el a fővárosban. Tetemeit f. hó 1-én szállították Nyiregyházára.

— **A tűzkárosultaknak.** A mohácsi izr. cong. hitközség 72 frt 80 krt küldött az eperjesi izr. hitközségnek és 40 frtot a nagy-Károlynak, mint olyan adományokat, melyek a pünkösdi ünnepek alkalmával — az »Egyenlőség« felhívása következtében — a thóra felotvasása alatt ajánlottak fel. — Nagy-Báródon pedig — mint lapunknak onnan írják — ugyancsak a szent tekercs olvasása közben 25 forintot adományoztak Eperjes és Nagy-Károly zsidó községei számára.

— **Esküvők.** F. hó 5-én tartá Darvai Fülöp dr., ismert jeles ügyvéd és író esküvőjét a dohányutcai templomban Décsy Amália kisasszonnyal, Décsy Zsigmond, kuriai bíró leányával, rendki-

vül nagy és fényes közönség jelenlétében. Ott voltak a magyar kir. kuria tanácselnökei: Csemegei Károly, Tóth Lőrincz és Manojlovich Emil; továbbá Ocsvay, Lehoczky, Andrássovics, Steer kuriai bírák, Kozma Sándor főügyész, Schnierer min. tanácsos és több országgyűlési képviselő, mint Wahrmann, Busbach, Chorin stb. Kohn dr. rabbi ékes beszédet intézet az új párhoz. — Ugyanezen napon és templomban kelt egybe Schill Salamon, a budapesti rabbiszeminárium kitűnő tanára Frommer Jenny kisasszonnyal. Áldás kísérje frigyeiket!

— **Az antisemitizmus gyümölcse.** Üzbégh községben (Nyitra megye) f. hó 9-én tartotta Latkóczy kormánypárti képviselőjelölt programbeszédét. Az antiszemita Lubrich hívei e közben a korcsmába mentek a szőlőtő nedvéből bátorságot meríteni. Latkóczy távozásaig nyugodtak voltak, de midőn a bíró és jegyző a záró óra után mulatozókat hazatérésre intette, megtagadták az engedelmisséget és fenyegetésekkel válaszoltak. A jegyző attól tartván, hogy a részeg antisemiták zavarogni fognak; csendőröket kért Nyitráról. Ezek meg is érkeztek és távozásra szólíták fel a népet, mely a jegyzői lak elé vonult és fenyegető állást foglalt el. Nem tágitottak sőt a csendőröket is megtámadták. Ezek kijelentették, hogy kénytelenek lesznek lőni, de ez sem használt. A csendőrvezető erre tüzet vezényelt. Mind a nyolcz lövés talált és hárman, némelyek szerint öten rögtön meghaltak és hárman megsebesültek a dühös tömegből. A szegény félrevezetett nép vére boszuért kiált és ez előbb utóbb utol fogja érni lelkiismeretlen bujtatóikat.

Külföldi hírek.

— **Zsidó jótékonyág.** Gomperts Mina kisasszony, ki a mult ősszel hunyt el Döblingben, vagyona jelentékeny részét jótékony célokra hagyományozta. A döblingi Rudolfinum kapott 10,000 forintot, ugyanennek ápolónői nyugdíjalapja 1000 frtot, a zsidó siketnémák intézete 16,000 frtot, a zsidó leányárvaház és az alapítandó fiárvákháza 6—6000 forintnyi alapítványt, a zillingdorfi gyermek menedékház 8000 frtot; ezeken kívül még több kisebb hagyomány szerepel a végrendeletben.

— **Olaszországi hírek.** A turini egyetem orvosi karánál két új zsidó hitű tanár neveztetett ki, u. m. Fevera Giorgio dr. a vegytani és Cattani Guiseppina kisasszony a pathologiai tanszékre. — A paduai rabbiszeminárium volt tanárának, a híres Luzatto David Samuel fiai legközelebb ismét néhány kötetet fognak kiadni boldogult atyjuk leveleiből. — A római zsidó község elnöke, Alatri Sámuel lovag, ki a mult hóban súlyos beteg volt, már tul van a veszélyen és legközelebb remélhetőleg ismét megkezdi hivatalos működését.

— **Délaustrália parlamentjébe** ismét két zsidó lett beválasztva, Kohen Lajos tanácsos, és Salomon Saul városi bíró.

— **Fokváros zsinagógája** javára nem rég bazárt rendeztek, melynek igen fényes eredménye volt. A jótékony váilalatot a keresztény polgárság a legmelegebben támogatta.

— **Megtért zsidó.** Mint a new-yorki „Hebrew Standard“ írja, Tauber József dr., egy romániai rabbi

fia, ki egy ideig mint a londoni zsidótérítő társulat küldötte működött, ismét visszatért a zsidó hitre. A londoni püspökhöz intézett levelében különösen azt hozza fel okul, hogy térítői munkája közben arra a tapasztalatra jött, hogy meggyőződésből egyetlenegy zsidó sem lett még keresztényne.

— **A szaloniki olasz zsinagógában** a múlt hó közepén gyászünnepe volt Allatini Dárius, szaloniki bankárnak Marseilleben történt halála alkalmából, melynél jelen voltak Ahmed pasa, főkormányzói helyettes, Evrenos Mehemet Ghazi pasa, a konzulsági testület és több kitűnőség. A főrabbi beszédének fölolvastása után, Morpurgo Dávid, az Alliance Israelite Universelle fiókjának elnöke szólott és tudatta a jellenvoltakkal, hogy Allatini 20,000 frankot hagyományozott a Szaloniki városi nevelő intézetek javára és 10,000 frankot a marseillei jótékony egyesületnek. Minthogy az elhunyt a Medschidije rend tagja volt, egy csapat végezte a diszörségi tisztet a fekete posztóval bevont templom bejárata előtt.

— **Radautzból (Bukovina)** írják: Hogy egy oly országban mely Románia és Oroszország közé van ékelve, az antiszemitizmus nem dühöng, bizonyára mindenki csodálkozást fog kelteni. Szomszédságukban létezik a kis Bukovina, körülveve az antiszemitizmus fészkei által, de ott nem ismerik a zsidógyűlöletet. Mindenki jóakarát és igazsággal van a zsidók iránt eltelve, mely érületnek minden alkalommal kifejezést is adnak. Czernovitz fővárost s az ottani kereskedői kamarát két zsidó férfi képviseli a birodalmi tanácsban; az elsőt ugyanis a jótékony-ságáról ismeretes Wagner, s az utóbbit Popper, a jelzőlog-hitelbank igazgatója. Hosszabb időn át viselte dr. Atlas a czernovitzi alpolgármesteri hivatal, mely téren kifejtett áldásos működése elismerésül a Ferencz József rend lovagkeresztjét kapta. Hogy azonban a zsidóságnak látszólag született ellenei, Bukovina létkörében a zsidóság védőivé lesznek, legszebben mutatja azt Tomaszuk tanár, román nemzetiségű, Radautz város képviselője, ki a birodalmi tanácsban lándzsát tört román honfitársai fölött a zsidóság ellen tanusított magukviseléseért. — Mult héten báró Pino látogatta meg Radautz városát s szombat délelőtt váratlanul jelent meg a zsinagógában, hol a rabbi által fényes beszéddel fogadtatott. Negyed órai időzés után, miközben az istentiszteletet hallgatta, köszönetet mondva távozott.

 Vonalalatti tárcza és egyéb közlemények aktualis anyagalmaz miatt e heti számból ki-maradnak, a miért tisztelt olvasóinktól szives elnézést kérünk.

— **Adatokat a zsidó évkönyv számára,** illetve az abban megjelenendő zsidó tisztí czim- és névtár számára az utolsó két hétben a következő városokból vettünk: Szabadka (Freudenberg Márk elnök és Weisz Jakab jegyző.) Arad (Rosenberg Lipót főjegyző.) T. Sz. Miklós (Kohn Lajos ig. tanító.) Nagy-Becskerek (Löffler Jónás h. titkár.) Nagy-Kanizsa (Somogyi Henrik hitk. titkár.) Miskolcz (Fischmann Joachim hitk. jegyző.) Baja (Weinberger Bernát jegyző.) Esztergom Sztropkó, (Alexander Vilmos) Sajó Sz. Péter (Glück J. M.) N. Báród (Reich Mihály hitk. elnök.) Árok-Szállás (Vallés Áron rabbi.) Czece (Stark Lajos elnök.) Székely-hid (Grosz Márton elnök.) Duna-Pentele (Kiss

Vilmos tanító.) Nagy-Jóka (Braun Ferencz hitk. jegyző) Feketehegy és Szeghegy egyesült hitközségek (Dr. Reiz. F. hitk. elnök.) Topolya (Buchwald Simon és Lévsza Izor jegyző.) Ó Radna (Néger Simon.) Szilas Balhás (Klein Albert rabbi.) Simontornya (Singer A. tanító. B. Sz. Lőrincz (Engel J.) Jankovác (Reitzer Ignác) jegyző.) B. Derecske (Löwy Sámuel főtanító.) Nádudvari (Schück Mayer.) Pinczehely (— a —) Tisza-Roff (Neman Vilmos tanító) Marczali (Handelmann Antal) H. Szoboszló (Adler Farkas elnök és Roth Lajos jegyző.) Mindszent (Dr. Wiener Márk rabbi.) Kapuvár (Biringer Ignác jegyző.) Pozsony-Szt. György (Deutsch Mór vallástanító.) Hidalmás (Panéth A. Sámuel főrabbi.) Rajka (Grünbaum Mór jegyző.) Ozora (Strausz Zsigmond.) Földes (Fischer Ferencz tanító.) Moór (Reszler Jakab jegyző.) Dombóvár (Weisz Mayer jegyző.) Kula (Strasser Lipót rabbi.) Mohács Dunaföldvár (Löwy Dezső orvostanhallgató.) Izsák (Weisz Soma tanító.) Zenta (Krausz Jónász, theologus.) Az igen tisztelt beküldőknek szives köszönetet mondunk.

Az inquiziczió karmai közt.

— Történeti elbeszélés. —

(11. folyt.)

A foglyok olyan boldogok voltak, ugy örültek annak a rövid néhány napnak, mely őket az örök boldogságtól választotta el! Elfeledtek minden bajt, minden szenvedést, hiszen a jövő olyan biztató volt! Nem láttak ők felleget az égen, csak fényt, ragyogást; nem reszkettek a dudoló széltől, égi zenének vélték azt; nem láttak hervadást, fonnyadt virágot, hervadt lombot — csak tavaszt, csak életet, a jövő tavaszát, a jövő életét.

De a boldogság csak addig tartott, mig Madridba értek. Madridban ujra olyan sötét, lelket, testet öló börtönbe dugták őket, mint a minőket csak az imént hagytak el. Földalá kerültek megint, oda, hova a haldokló természetből egy hang, egy mosoly egy napsugár sem jut, És itt kellett lenniök azon napig, mig a megváltás órája ütött, mig a nagy ünnepély fényét égő testeikkel, mig az ünnepély zaját fájdalmas sóhajaikkal kellett emelniök.

Eddig mindég az egyedüllétet, az elhagyatottságot szenvedték meg, most meg a túltömött börtönök tették előttök elviselhetlenné az életet. Egy-egy szűk czellában, mely alig egy embert tudott ellátni levegővel, most 15—20-an szorongtak s kapkodtak levegő után; mert az ország minden börtönében volt rabnak adtak találkát a főváros börtöneiben.

Az inquisitorok nagyon megfizették a foglyokkal azt a néhány órát, mit a szabad levegőn tölthettek. A kigőzölgéstől, s sok egészségtelen gáztól, s az élenytelen levegőtől majd megfulladtak. Epedve várták megégettetésük óráját s azt hiszem, Spanyolországban senki sem könyörgött olyan buzgón az ünnepély minnél előbbi megtartásáért, mint épen a rabok, kiknek e nap életébe volt kerülendő. De hát, hogy még egyszer láthassák az eget, még

egyszer szivhassák tele tüdőjüket üde, jó levegővel, azért a halált sem sokalták.

Hanem azért a közös börtönben volt öröm is, gyönyör is. Hitves hitestársát szorította magához, szülő akadt gyermekére, gyermek szülője kebelére borult, szerelmesek üdvözültek egymás csókjától, testvér testvért ölelhetett magához, barát barátira lelt, ismerős ismerősre. Volt sirás-rivás, öröm, kacaj, hogy az ember szinte kételkedett: vajjon halálra, s még hozzá olyan borzasztó halálra, mint az elevenen való megégetetés; lehetnek-e ezek itélve?

A külső világ, hol éveken át nem epedtek egy tekintetért, egy csókért, ölelésért, egy kézszorításért s hol nem epedtek hasztalan, reménytelenül, megkínózva, összetörve, elhagyatva mindentől és mindenkitől, — az nem ismeri az ilyen boldogságot. A külső világ ez iránt érzéketlen — csak éppen az inquisitorok tudták: mi ez! s azért szerezték meg kezeik nyomorultjainak — csupa véletlenségből. Vagy tán, hogy evvel a rövid néhány órán át nyújtott jótéteményükkel vezekeljék meg bűneiket?

Ah, dehogya, dehogya! Hiszen gyenge nők, megtörött leányok, vézna gyermekek nem soká győzték a fülledt levegőt; lassan elhullottak, mint a természetben a sárga lomb, hervadt virág... Hát ezek aztán igazán boldogok voltak, mert megelőzték sorsukat! oh az ilyen halottakat férj, szülő, testvér, kedves, barát, ismerős nem siratta el, könnyet nem hullatott miattok, csak ajkára tapasztotta ajkát, csak magához szorította, csak dédelgette, becézgette, mint a boldogokat szokás. Akadtak olyanok is, a kik irigyelték a halottak sorsát; az irigységet a szerencsétlenek ismerik legjobban! De sokan sajnálkoztak is: mert a halottakra nem mosolyoghat a bánatos nap-sugár, feléjük nem inthet többé a csörgő száraz levél s a halottak többé nem hallhatják a kesergő madárkát.

A halottak ott maradtak a börtönben, a börtönmesterek dehogya tartották őket számon! Mindössze is csak egyet-egyét rugtak rajtok, ha utjokba estek; azt hitték, hogy alusznak nyugodtan; hiszen a halál sem torzítja el jobban a szenvedő arcot, mint az álom... aztán egy kicsit dühösködtek, hogy rugdosásuk sem imponál. Hanem a börtönöket csakhamar elhagyták, a fenyegető öklök elszedték batorságukat.

Azt majd elfeledém mondani, hogy a börtönök élő lakói közt bőven voltak olyanok is, kik örültek, a halottaknak kiadott ételrészeket, hiszen ők fogyasztották el, s a kesergők ételmaradékai is jól estek gyomraiknak.

Öt napig tartott ez a kinos állapot, öt napig ószültek, fuldokoltak, örültek, szenvedtek ezekben a börtönökben. Október 31-ike volt. Az este gyönyörű s olyan sok fényes csillag az égen! — Sok

csillag utoljára volt olyan fényes, olyan ragyogó mert másnap közülök igen sok lefutott, leszaladt.

Torquemada két-két pap kíséretében lépett a börtönökbe s mindenütt így hirdette ki az igazságot:

— Testvéreim! (!) Megvizsgáltuk ügyeteket, át meg át tanulmányoztuk s olyan emberekkel tanácskoztunk, kik a tudománynak, igazságnak és jognak fölkent bajnokai. Bűntényeitek, vétkeitek olyan súlyosak, hogy joggal s az igazság teljes tiszteletben tartása mellett benneteket holnap át kell szolgáltatnunk sorsotoknak, melyet megérdemeltetek s a mely a jövőre nézve elrettentő példa lesz azok előtt, kik vétkezni hajlandók. Ez szolgáljon feivilágosításul s ítéletünk megokolásául! Ti mindannyian máglyára kerültök, s az isten törvényszéke elé. De hogy az Isten kegyelmébe fogadjon benneteket; hogy az Isten megbocsássa bűneiteket; hogy szenvedéseitek veletek együtt muljanak ki: térjete meg, boruljatok le a mindenható nagysága előtt, miben, hogy segíyetekre legyünk ime, ezt a két lélekész hagyom itt. Hallgassátok meg szavaikat és üdvözülni fogtok!

Torquemada arcán egy ideg sem rándult meg s hangja sem reszketett, míg így beszélt, azután pedig nyugodtan, méltóságteljesen hagyta el egyedül a börtönöket.

(Folytatás következik.)

A tüzkárosultaknak.

A zsakai (Bihar m.) izr. hitközség sevuosz ünnepkor a tora felolvasás alkalmával történt adakozásokat a nagykárolyi és eperjesi izraelita hitközségnek szentelte és a begyűlt 23 forintot Berger Lajos előljáró ur hozzánk beküldeni szives volt, mit ezennel nyugtázzunk. Adakozók nevei:

	frt.	kr.
Márton Ignatz	2	42
Groszman József	—	18
Goldstein Gáspár	—	45
Feldman Jakab	—	77
Asztalos Sándor	3	01
Roth Herman	—	32
Farkas Jakab	—	50
Feldman Lajos	—	44
Márton Márkus	1	04
Glück Moritz	—	72
Weisz Lajos	1	94
Lázár Lipót	—	30
Bfaun Adolf	—	87
Farkas Márton	—	50
Berger Lajos	2	90
Weisz Márton	—	86
Goldstein Márkus	2	98
Feldman Béni	—	56
Vaisz Ignatz	1	70
Grosz Farkas	—	36
Farkas Adolf	—	18

Összesen 23 frt. — kr.

Róth Mózes úr (Katona) ugyan e czélra 4 frtot, Pap Gavriela úrhölgy (Katona) pedig 1 frtot küldött be hozzánk.

Multheti számunkban kimutatott 67 frt. 50 krral:

Fő-összeg 95 frt. 50 kr.

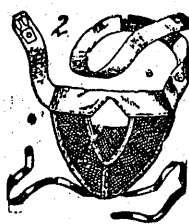
Riunione Adriatica di Sicurtà cs. kir. szab. biztosító társaság Triesztben. Ezen társulat rendes közgyűlése június hó 2-án tartatott még Triesztben és fontosabb adatait az 1886-iki üzletéről következőkben ismertetjük.

I. Életbiztosítások. Ezen ágazat műveletei folytonosan emelkedő irányban haladnak, a mennyiben az 1886-ban kötött biztosítások 10.250,273 frt. tőke és 15,851 frt járadékra, tehát többre, mint bármely megelőző évben rugtak. A biztosítási állomány 1886 december 31-én 41.804,764 frt tőke és 92,086 frt járadék volt, e szerint tehát tiszta emelkedés 4.927,719 frt a biztosított tőkén és 10,849 frt a járadékon. Díjakban bevétel 1.750,956 frt, vagyis 160,797 frttal több, mint a megelőző évben. Az 1886-iki évben halál és túlélési esetekért 876,737 frt fizettetett ki; ezenkívül 142,184 frt a december 31-én még liquidálva nem volt halál és túlélési esetekért tartalékba helyeztetett. A díjtartalék 8.155,216 frt ezen tételnél a múlt év ellenében 707,825 frt emelkedés mutatkozik.

II. Elemi (tűz-szállítmány és jégkár) biztosítások. Ezen ágazat díjbevétele 7.765,144 frtra rugott; viszontbiztosításokért 3.222,195 frt adatott ki. — Károkért 1886-ban 5.756,337 frt fizettetett, mely összegből 2.307,011 frt viszontbiztosítók terhére esik. Ezenkívül függőben levő károkért tisztán 207,607 frt helyeztetett tartalékba. A tehermentes díjtartalék tűzbiztosításokért 1.505,080 frt (50 és fél százalék a saját számlára maradt brutto díj-bevételnek) és szállítmánybiztosításokért 14,686 frt. A későbbi lejáratl biró díj-tárca 17.948,145 forintra rug. Az intézet létezése óta károkért összesen kerek 134 millió forint fizettetett ki. A jégbiztosítási üzlet az elmúlt évben tetemes veszteséget hozott, mely részint a létező s a múlt év végén 550,000 frtra rugó külön jég tartalékból 100,000 frttal és részint a többi ágazatok feleslegéből fedeztetett. Az ez után maradó mérleg-nyeremény 285.093,53 frt, mely összegből alapszabályszerűleg 50.339,71 frt az általános nyermény tartalék alaphoz csatoltatott; és az osztalék részvényenkint **55** frt. A múlt év december hóban még a tárcában volt 700 darab társulati részvény kibocsátása teljesen lebonyolított és a befizetett részvénytőke emelésén kívül 280.000 forinttal (700 részvény á 400 frt) a társulatnak 455.981,15 frtot hozott, mely összeg teljesen tartalékba helyeztetett, ugyanis 100,000 frt az életbiztosítási ágazat külön nyermény-tartalékához és 355,981 frt 15 kr az általános nyermény-tartalék alaphoz csatoltatott. Utóbb jelzett alap ez által meghaladja a társulati alapszabályban meghatározott egy millió forintnyi összeget, mi által jövőre az évi nyerményből 20 százalék helyett csak 10 százalék fog az általános nyerményalaptartalékához csatoltatni. A részvénytőke jelenleg négy millió forint, 1.600,000 frt készpénz befizetéssel. A társulat tartalékai 1886-ban 1.049,906 frt 41 krra emelkedtek és összesen 10.865,164 frtra rugnak, melyek következőleg vannak összeállítva: az életbiztosító ágazat tiszta díjtartaléka 7.257,331 frt, a tűzbiztosítási ágazat díjtartaléka 1.505,080 frt, a szállítmánybiztosítás netto díjtartaléka 14,686 frt, a jégbiztosítás különtartaléka 450,000 frt, az A) mérleg árfolyam ingadozási tartalék 186,937 frt, a B) mérleg árfolyam ingadozási tartalék 161,626 frt, az életbiztosítási ágazat külön nyermény-tartalékja 250,000 frt és az általános nyermény-tartalék-alap 1.039,502 frt.

Ő Felsege az osztr. császár és Magyarország apostoli királyától, valamint Ő Felsege a belga király által szabadalmaztatott.

Suspensorium

(helytartó.)

Minden férfinak ajánlatos, lovaglónak s sokat járónak okvetlen szükséges.

Szövött 60 krtól 1 frt 50 krig. Szarvasbőr 1 frt 60 krtól 2 frt 80 krig. Vulkánirozott kaut-ukból (vizmentes) 3 frt.

KELETI SÉRVKÖTŐ.

Még a legelhanyagoltabb sérvet is kitérdulása ellen védi. (2) két felváltható pelottával és sérvvédővel ellátva, mely a sérvet és a sérvkötőt is izzadás ellen védi, mindig szárazon, tisztán és épen tartja. Egyoldalú 6—10 frtig, kettős 12—18 frtig.

Mindennemű gummi és tollsérvkötők, betegápoló-eszközök,

Gummi különlegességek, valódi francia óvszerek, Praeservatives stb. stb

Megrendeléseket pontosan és titoktartás mellett eszközöl

KELETI J.

csász. kir. szabad. sérvkötész és ortopädiai műszerész,

BUDAPEST,

Koronaherczeg-utca 17. szám, a szerviták épületében

Orvosi nyilatkozat: Keleti sérvkötész úr, sérvkötőit betegeim már hosszabb idő óta a lehető legjobb sikerrel használják, még legrégebb sérvök ellen is teljesen célszerűnek bizonyulnak stb. dr. Hirsch Miksa s. k., orvos és sebész-tudor, a fővárosi Pókus-kórház v. orvosa, a cs. és kir. katonai kórház v. orvosa stb

PROTEKOLLIERTESCHUTZMARKE

cs. kir. egyedül engedélyezett

bécsi háztartási szappan

együttal a legjobb hidegvizben használható és takarékosági szappan, a ruhára éppen nem ártalmas.

Legjobb találmány a ruha-tisztítására és vasalására

bécsi keményítő-fény-pasta

pléhdobozokban 10 és 20 kr., 1/4 kilo 50 kr., 1/2 kilo 1 frt 1 kilo 2 frt.

Gyári raktár a gyárosnál és engedménye birto-
kosánál: **Münzer Henriknél**, Bécs, Hernals,
Hauptstrasse 1. sz.

Budapesten kapható: **Neruda Nándor**, Hatvani-utca; **Szenes Ede**, V., Dorottya-utca 5, és **Andrássy-ut 41**, **Takats Lajos**, Hatvani-utca 19, **Detsinyi Frigyes**, V., Marokkaiház, **Silber Antal** veje, Király-utca és **Károly-körut** sarkán, **Vághi Lajos**, Nádor-utca 17, **Halbauer testvérek**, Király-utca, **Wilhelm Samu**, V., Arany-János-utca, **Steden József** II., Fő-
utca 31.

Főbizományos és főraktár Magyarország számára

KURZWEIL JÁNOS V., Akadémia-utca 10.

Brünni kelméket

elegans

nyári öltözetre

3-10 méteres szelvényekben, minden szelvény 4 bécsi rőf.

frt **4.80** igen finom
frt **7.—** legfinomabb
frt **10.50** legeslegfn.

valódi gyapjuból, valamint kamgarn és felsőkabát kelméket, ugyszintén **utazó-plaidokat drb-ját 4 és 6 frtért** szállít az őszeg utánvétele mellett a szilárd és jóhírűnek ismert **posztógyári raktár**

SIEGEL-IMHOF

Brünnben, Ferdinandgasse Nr. 34.

Magyarázat. Minden szelvény 3-10 mtr. hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes férfi-öltözetre. A főnnebbi czég ismeretes szilárdsága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint, szállittatik. — Miután most igen sok szédelgő czég „brünni áruk“ köpenye alatt garázdálkodik, ezek ellenében a főnnebbi czég mintákat küld ingyen és bérmentve.

A legelső hazai gazdasági gépgyárak közreműködése mellett,

megnyitása a gépvásárnak,

mely egybe van kötve egy állandó, változó

minta-kiállításal

s egyelőre kisebb

segédgépek

központi elárusító helyiségével, a klvitel, valamint a belföldi forgalom emelésének céljából.

Az elárusítás eredeti gyári áron történik; az eredeti árjegyzék megtekintés végett rendelkezésre áll.

Levelezés: magyar, német, horvát, tót, szerb, bolgár, román, lengyel, cseh, francia, olasz és angol nyelven.

Telefon összeköttetés a kiállítókkal a központból

GEITNER és RAUSCH

cégnél

Budapesten, Andrassy-ut 8. sz.

Legkitünőbb hazai gyártmányok, mérsékelt árak mellett.

Minden hazafinak kegyes pártfogásába ajánlva!

MINTARAKTÁR.

Járgányok, takarmányvágógépek, szecskávágók, répavágók, répazuzógépek, mákörők, darálógépek, kukoriczamorzsolók, tisztítórosták, trieurök, „Eureka“-tisztítók, vetőgépek, széna-gyűjtők, ekék, boronákából és egyéb földmívelő eszközökből.

Elárusítás csak is közvetlen, közbentőzsök vagy jutalék-ügynököket kizárva, készpénz mellett történik.

Előleg és utánvétel mellett 25 frton alól nincs engedmény.

Nagyobb vételnél megfelelő az ár-engedmény. Kereskedőknek sem nyújthatunk nagyobb engedményt mint a gazda vevőnek.

A Korinthiai

Romai forrás

Állomás: Prevali, posta: Gastein, Korinthia.

(Római forrás),

teljesen ment a kénés összeköttetésektől, jód, brom- és sókiválásoktól, legkönnyebben megemészthető, nagyon jó ízű alpesi savanyka, természetű; kitünően használható bronchial és bélhurut gyógyítására, gyomor-, vese- és húgyhólyag bántalmakban.

Legkitünőbb asztaliviz

terhes utóhatások nélkül, mely a bort sem nem feketíti meg, sem nem teszi rozsz ízűvé. Különösen ajánlható epidemikus betegségeknek.

Főraktár Magyarország számára:

WEISS BENŐNÉL

Budapest, Szerecsen-utca 1.

Kapható minden fűszerkereskedésben és vendéglőben.

LANDESMANN LIPOT

flu-nevelő-intézete

SZABADKÁN (Bácska.)

Lelkiismeretes oktatás a kereskedőnek és gazdasz-nak szükséges legfőbb előismeretekben. Előkészítés az egyéves önkéntességre jogosító vizsga letételére. Benlakás a leghiresebb neveldek mintájára. Val-lás-erkölcsi nevelés.

Gondos felügyelet. Mérsékelt árak.

Gyenge testalkatu vagy nehéz felfogásu 6-16 éves fiuk számára kiválóan ajánlható.

Beléphetni jelenleg is. — Értesítő ingyen.

Szombaton és ünnepnapokon előadás nem tartatik.